

Riktlinjer för tvätt av fordon

Beslutade av miljö – och hälsoskyddsnämnden 2015-12-09 § 132

Miljö- och
hälsoskyddskontoret
december 2015

Riktlinjer för tvätt av fordon

Fordonstvättens avlopp efter oljeavskiljare och eventuellt ytterligare reningssteg ska vara kopplat på spillvattennätet. Orenat spillvatten från tvätt av fordon innehåller bl.a. mineralolja och metaller som kan skada växt- och djurliv, dricksvatten samt störa kommunal avloppsrening. Dessutom kanske slammet i avloppsreningsverket inte kan användas inom jordbruket.

För att kontrollera att reningen fungerar ska provtagning utföras på utgående vatten från reningsanläggningen under högsäsong (november – mars). Provtagning ska genomföras när anläggningen har störst belastning. För anläggningar med separat vattenmätare för tvätten gäller värdena i tabell 2. För anläggningar utan separat vattenmätare för tvätten gäller tabell 1. Analysresultatet ska jämföras med följande riktvärden:

Tabell 1	Analysparameter	Riktvärde
	bly	0,05 mg/l (50 µg/l)
	krom	0,05 mg/l (50 µg/l)
	nickel	0,05 mg/l (50 µg/l)
	kadmium	0,00005 mg/l (0,05 µg/l)
	zink	0,2 mg/l (200 µg/l)
	koppar	0,2 mg/l (200 µg/l)
	oljeindex	5 mg/l (oljeavskiljare klass 1) 50 mg/l* (oljeavskiljaren klass 2)
	pH	6,5-10

*Fr.o.m. 2019 gäller 5 mg/l för alla fordonstvättar.

Tabell 2	Riktvärden för högsta mängd föroreningar per fordon	
	Personbil	Tyngre fordon (en fordonsenhet**)
Samlingsparameter: bly, krom, nickel	10 mg	30 mg
kadmium	0,25 mg	0,75 mg
zink	50 mg	150 mg
oljeindex	5 g	15 g
Nedbrytbarhet	Cod/Bod	>0,43

**En fordonsenhet motsvarar ett 12 meter långt fordon, t.ex. lastbil eller buss.

Vid andra fordonsstorlekar behöver resultatet räknas om.

Provtagning ska ske i provtagningsbrunn. Om provtagningsbrunn saknas kan provtagning i vissa fall ske genom att man gängar ur en skruvplugg på utgående rörs överdel. Därefter kan man sätta ner ett sugrör enligt bifogad bild.

Det går även att borra ett litet hål på rörets överdel som efter provtagningen tätas. För att ge ett representativt resultat ska provtagning ske när anläggningen belastas som hårdast, dock tidigast 6 veckor efter att anläggningen togs i bruk eller oljeavskiljaren tömdes. Den som utför provtagning ska ha genomgått föreskriven utbildning enligt *Naturvårdsverkets föreskrifter (1990:11) om kontroll av vatten vid ackrediterade laboratorier m.m.* eller ha motsvarande kompetens. Det är viktigt att det råder ett turbulent flöde i provtagningspunkten så att inte prov tas på skiktat vatten. Ett flödesproportionellt eller tidstyrt samlingsprov ska om möjligt tas. Om automatisk provtagning inte kan utföras kan stickprov var femte minut ge ett samlingsprov.

För många anläggningar krävs årlig provtagning eller flera prov per år.

Analys och eventuella förbättringsåtgärder

Proverna ska behandlas och analyseras enligt svensk eller internationell standard (ISO) på ett ackrediterat laboratorium enligt *NFS 1990:11*. Proverna ska analyseras på parametrarna bly, krom, nickel, kadmium, zink, koppar, oljeindex och pH. Mängd förorening per fordon ska beräknas. Meddrag av spillvattenmängd ska inte tas med vid beräkning om endast personbilar har tvättats under provtagningen. Om något riktvärde i tabell 1 eller 2 överskrids ska verksamhetsutövaren vidta åtgärder. Kunskap om provets pH kan underlätta diskussionen med kemikalieleverantören om möjligheter till förbättringsåtgärder.

Följande uppgifter ska redovisas till miljö- och hälsoskyddskontoret så snart som möjligt:

- analysprotokoll
- kommentarer till resultatet och förslag till åtgärder om något riktvärde överskrids
- beskrivning av hur, var och hur länge provtagningen pågick samt antal och typ av fordon (t.ex. personbil, lastbil, truck) som tvättades under tiden
- oljeavskiljarens klassning (1 eller 2)
- tvättmedel (namn och leverantör)
- tvättanläggningens totala vattenförbrukning föregående år

Miljö- och hälsoskyddskontoret gör en bedömning av lämnade uppgifter och beslutar om verksamheten ska vidta åtgärder. Mindre avvikelser från riktvärdena kan i vissa fall accepteras.

Fordonstvättanläggnings utformning

Tvättanläggningen ska ha en vattenmätare för att kontrollera tvättens vattenförbrukning. Anläggningen ska ha en separat oljeavskiljare och inte vara sammankopplad med exempelvis en verkstad. För att klara uppsatta riktvärden krävs ofta ytterligare reningssteg efter oljeavskiljaren, t.ex. filtrering, biologisk rening eller kemisk fällning.

Senast 2019 bör alla anläggningar ha en oljeavskiljare klass 1. Vid ny- eller ombyggnation ska oljeavskiljaren alltid uppfylla kraven för klass 1. I den svenska standarden SS-EN 858, *Avlopp – Separationssystem för lätta vätskor (t.ex. olja och bensin)* beskrivs klass 1 och 2. Utsläpp av opolära kolväten är avsevärt lägre efter klass 1 eftersom gravimetrisk avskiljning kompletteras med koalescensfilter eller lameller. Oljeavskiljaren ska dimensioneras och installeras enligt SS-EN 858. Hänsyn ska tas till ogynnsamma separeringsförhållanden och avvikande densiteter för lätta vätskor. En tumregel är att dimensionera för ett flöde som är åtminstone tre gånger högre än det faktiska flödet. Oljeavskiljaren ska vara utrustad med larm och provtagningsmöjlighet/provtagningsbrunn.

Vid ny- och ombyggnation ska zinkmaterial så långt som möjligt undvikas och istället ersättas av t.ex. gjutjärn eller rostfritt. Förzinkade ytor på t.ex. galler i en fordonstvätt kan orsaka förhöjda zinkhalter i utgående vatten.

Tvättkemikalier

Starkare produkter eller högre dosering än nödvändigt ska inte användas, anpassa t.ex. till nedsmutsningsgrad och årstid. Exempel på bra produkter ur miljösynpunkt är de som är positivt miljömärkta, t.ex. *Svanen*. Leverantörens anvisningar ska följas och kunderna ska informeras om vad som får användas så att inte tvättkemikalierna försämrar reningsanläggningens funktion.

Verksamhetsutövarens egenkontroll

Några exempel på rutiner som kan minimera miljöpåverkan:

- Rutiner för drift, skötsel och kontroll av oljeavskiljare, se exempel nedan, och övrig tvätt- och reningsanläggning.
- Anteckningar om antal och typ av fordon som tvättas och hur ofta det sker, t.ex. regelbunden tvätt (flera om dagen) eller sporadiskt.
- Kemikalieförteckning med namn på produkterna, förbrukning per år och information om hälso- och miljöfarlighet.
- Avfall från tömning av olje- och slamavskiljare ska hanteras som farligt avfall.

Dokumentation av rengöring och underhåll samt hantering av farligt avfall ska kunna visas upp för miljö- och hälsoskyddskontoret på begäran. Dokumentationen ska även innehålla anteckningar om särskilda händelser som exempelvis reparationer och olyckor. Se även avfallsförordningen (2011:927) och www.jonkoping.se/mk, för information och blanketter.

Kontroll och underhåll av oljeavskiljare

Olje- och slamskiktet ska mätas regelbundet. Oljeskiktets tjocklek kan kontrolleras genom att pejla med en stav insmord i vattenpasta. Slamskiktets tjocklek kan mätas med hjälp av en stav. För att oljeavskiljaren ska fungera ska tömning ske minst en gång per år, dock senast vid 80 % av maximal oljenivå eller 50 % av maximal slamnivå. Regelbunden tömning av sandfång/slamränna minskar belastningen på oljeavskiljaren. Innan avskiljaren tas i drift igen ska den fyllas med färskvatten för att olja inte ska följa med ut när nivån når utloppsöröret.

För att uppfylla kraven för klass 1 eller 2 krävs att drift, kontroll och underhåll sker enligt SS-EN 858-2. För oljeavskiljare installerade enligt SS-EN 858-2 ska underhåll och kontroll ske av utbildad personal och i enlighet med tillverkarens instruktioner, se exempel nedan. För övriga oljeavskiljare är detta en rekommendation.

Var 6:e månad ska minst följande underhåll utföras:

- mätning av slamlagrets tjocklek och oljenivån
- kontroll av funktionen för den automatiska avstängningen
- om vattennivåerna framför och bakom den sammansatta enheten uppvisar påtagliga skillnader kontrolleras de sammansatta enheterna med avseende på genomsläpplighet
- kontroll av larmfunktionen
- rengöring av provtagningsbrunn, ta bort olja och slam vid behov

Minst vart 5:e år ska avskiljarsystemet tömmas och nedanstående besiktning göras:

- systemets täthet och skick vad gäller hållfasthet
- skick på eventuella inre beläggningar, på inbyggda delar samt på elektriska enheter och installationer
- kontroll av inställning för automatisk avstängningsenhet, t.ex. flottörer

En dimensionskontroll bör göras för att kontrollera att oljeavskiljarens kapacitet är tillräcklig för den verksamhet som är ansluten till oljeavskiljaren. Om besiktningen eller dimensioneringskontrollen visar på brister ska dessa åtgärdas snarast.

Utanför anläggning

Om fordonet står på gräsbevuxen plan mark eller grusplan accepteras avspolning av lera, grus eller damm i undantagsfall, d.v.s. max fyra gånger per år och fastighet. Detta förutsätter dock att avrinning *inte* sker till dagvattenbrunn eller andra vattendrag och att *inte* vattentäkter påverkas. Vidare behövs markägarens tillstånd.

